



KSK-notat nr.: 8/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Småkraft AS/Dagsvikelva kraftverk		
Fylke/kommune:	Nordland/Leirfjord		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.	
Saksbehandler:	^{for} Asgeir Vagnildhaug	Sign.	
Dato:	11 FEB 2013		
Vår ref.:	NVE 200901771-24		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til regulering av Dagsvatnet og bygging av Dagsvikelva kraftverk i Leirfjord kommune i Nordland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	14
Tilleggsopplysninger	14
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	15
NVEs vurdering	18
NVEs konklusjon	24

Sammendrag

Småkraft AS ønsker å regulere Dagsvatnet med 0,7 m og bygge Dagsvikelva kraftverk i Leirfjord kommune i Nordland fylke. Dagsvikelva ligger på østsiden av Leirfjorden. Vassdraget renner ut i fjorden i Dagsvikbukta og har sitt nedbørfelt i området Villtoven mot Vefsn kommune. Fallstrekningen omfatter den delen av vassdraget som strekker seg fra Vassmyra og oppover til Dagsvatnet.

Inntaket vil bygges i tilknytning til Dagsvatnet, hvor det er planlagt en regulering på 0,7 meter. Normalvannstanden i Dagsvatnet er oppgitt til kote 203, og en regulering på $\pm 0,35$ meter antas å være innenfor den naturlige vannstandsvariasjonen i Dagsvatnet. Vannveien vil i sin helhet bestå av nedgravde rør over en lengde på 1560 meter fram mot kraftstasjonen på kote 64. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 1,96 MW, noe som i et normalt år vil kunne gi en kraftproduksjon på ca. 7 GWh. Det er oppgitt at det vil være behov for å bygge ca. 100 meter ny permanent vei fra eksisterende skogsvei til kraftstasjonen. Under en utbyggingsperiode vil rørgaten bli benyttet som midlertidig vei. Det er planlagt slipp av helårig minstevannføring på 60 l/s. Dette tilsvarer den bregnede alminnelige lavvannføringen i Dagsvikelva.

Fylkesmannen i Nordland er kritisk til en utbygging av Dagsvikelva kraftverk begrunnet med de negative virkningene en utbygging vil få for gjenværende inngrepsfrie naturområder (INON) i Tovenfjellområdet. Fylkesmannen viser også til at en utbygging må ses i sammenheng med eksisterende og planlagte kraftverk i området. Som forslag til avbøtende tiltak oppgis bl.a. tilstrekkelig minstevannføring og installasjon av omløpsventil, dette bl.a. av hensyn til anadrom fisk og andre vannlevende organismer. Leirfjord kommune og Nordland fylkeskommune anbefaler at NVE gir konsesjon. Reindriftsforvaltningen i Nordland viser til eksisterende og planlagte kraftverk i Toven-gruppens reindriftsområder, og mener at de totale indirekte konsekvensene en full utbygging kan få antas å være betydelige. Reindriftsforvaltningen påpeker at det er viktig at det ved en utbygging av Dagsvikelva kraftverk tas kontakt med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt for avklaring av anleggsperioden av hensyn til flytting av rein. Røssåga/Toven reinbeitedistrikt peker på at det går en flyttelei gjennom området, og viser også til at driftsområdet i Toven har blitt betydelig innskrenket som følge av inngrep. Reinbeitedistriktet legger til grunn at reindrifta skal få en årlig andel av inntektene til kraftverket. Sametinget har gjennomført en befaring for kulturminner i området, og har ikke påvist automatisk fredete kulturminner. Sametinget har også uttalt at reinbeitedistriktet må involveres i planleggingen av anleggsarbeidet for å unngå unødvendig belastning i forhold til reineiernes bruk av området. Statens vegvesen har gitt merknader angående ev. nye avkjørsler fra fv. 78.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE legger vekt på at tiltaket vil gi en viss økning i ny årlig fornybar energiproduksjon. NVE legger videre vekt på at tiltaket vil gi positive ringvirkninger lokalt, med varige inntekter til søker, grunneiere og kommunen. Etter NVEs vurdering vil det ved gjennomføring av aktuelle avbøtende tiltak være få ulemper ved tiltaket. NVE mener at fraføringen av vann i seg selv og de terrenginngrep en rørgate vil medføre er de største ulempene ved dette tiltaket. Installasjon av en omløpsventil med tilstrekkelig kapasitet vil etter NVEs syn opprettholde forsvarlige forhold for anadrom fisk nedenfor kraftstasjonen. I forhold til reindrifta mener NVE at en tett dialog under planleggings- og anleggsfasen av en ev. utbygging vil ivareta deres bruk av området.

NVE mener det må slippes minstevannføring på den berørte elvestrekningen av hensyn til vassdragsmiljø, landskap og friluftsliv. NVE vurderer at en minstevannføring tilsvarende den beregnede alminnelige lavvannføringen er lite om sommeren. NVE mener at en økt minstevannføring om sommeren i større grad vil bidra til å opprettholde livsgrunnlaget for fossefall og bekkørret og annen vassdragsfauna i elva. En slik differensiert minstevannføring vil redusere produksjonen i kraftverket med ca. 0,25 GWh/år. Dette er etter vårt syn ikke avgjørende for prosjektets gjennomførbarhet.

Under forutsetning av at avbøtende tiltak blir gjennomført mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Dagsvikelva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 1.3.2011:

"Småkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Dagsvikelva i Leirfjord kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. *Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:*
 - *Å bygge Dagsvikelva kraftverk*
 - *Å regulere Dagsvikvatnet med 0,7 m. LRV blir på kote 202,65 og HRV på kote 203,35*
2. *Etter energiloven om tillatelse til:*
 - *Bygging og drift av Dagsvikelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden."*

Dagsvikelva kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	10,31
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	28,94
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	89,0
Middelvannføring	l/s	918
Alminnelig lavvannføring	l/s	60,0
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	180,0
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	45,0
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	203,0
Avløp	moh.	64,0
Lengde på berørt elvestrekning	m	1558
Brutto fallhøyde	m	139
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,31
Slukeevne, maks	l/s	1835
Slukeevne, min	l/s	92
Tilløpsrør, diameter	mm	900
Tilløpsrør, lengde	m	1560
Installert effekt, maks	MW	1,96
Brukstid	timer	3388
MAGASIN		
Magasinvolym	mill. m ³	0,09
HRV	moh.	203,35
LRV	moh.	202,65
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,87
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	4,17
Produksjon, årlig middel	GWh	7,04
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	24,17
Utbyggingspris	kr/kWh	3,43

Dagsvikelva kraftverk, elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	2,18
Spenning	kV	0,69
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	2,18
Omsetning	kV/kV	0,69/22
NETTILKNYTNING (jordkabel)		
Lengde	km	1,1
Nominell spenning	kV	22

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 22.9.2011 sammen med representanter for søkeren, grunneiere, Leirfjord kommune, Reindriftsforvaltningen i Nordland og Mattilsynet. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Leirfjord kommune har i kommunestyremøte den 11.5.2011 vedtatt følgende:

"Leirfjord kommune godkjenner at Småkraft AS utnytter vannfallet i Dagsvikelva til utbygging av Dagsvika kraftverk. Det forutsettes at utbyggingen skjer i henhold til beskrivelsene i konsesjonssøknad av 01.03.11, og at det etter utbyggingen forblir en minstevannsføring i vassdraget."

Fra saksfremstillingen siteres følgende:

" ...

Planstatus

I kommuneplan for Leirfjord kommune er området langs den aktuelle elvestrekning angitt som LNF-område. (landbruks-, natur- og friluftsområde)

Retningslinjer for arealbruk: I disse områdene tillates bare bygging som har direkte tilknytning til jord- og skogbruk, reindrift, utmarksnæring, fiske som ligger i stedbundet næring og annen stedbundet næring.

Tiltaksområdet inngår ikke i noe vassdragsvernområde eller andre typer områder som er vernet etter naturvernloven. (DN-naturbase, 2008)

Tverlandet vannverk har sitt inntak i Dagsvikelva, ovenfor planlagt kraftstasjon. Konsesjonssøker opplyser at det er oppnådd enighet ved Tverlandet vannverk om samarbeid, og at det vil bli utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Småkraft AS og Tverlandet vannverk i forbindelse med detaljprosjektering av kraftverket.

Konsekvenser for biologisk mangfold

På oppdrag fra Småkraftkonsult AS har Karttjenester AS gjort en vurdering av konsekvenser for biologisk mangfold, ved utbygging av vannkraftverket Dagsvikelva kraftverk, der Småkraft AS, er

utbygger. Sammendrag med generell beskrivelse av situasjon og kvaliteter, følger som vedlegg til sakspapirene. Fullstendig utredning finnes som mappevedlegg, og fremgår av NVEs nettside, som tidligere er opplyst i saksfremlegget.

Konklusjon

En hver regulering av vassdrag, vil ha en viss negativ innvirkning på det biologiske mangfoldet i området der inngrepet skjer, både i anleggsperioden og i ettertid ved redusert vannføring i det regulerte vassdrag. I følge konsekvensutredningen som er foretatt i tilknytning til tiltaket, er det konkludert med en samlet konsekvens av utbyggingen vurderes som middels negativ.

Av positive konsekvenser av utbyggingen, vil etableringen gi økte skatteinntekter til kommunen, og gi ekstra inntekter til de grunneierne som i dag er eiere av grunn og fallrettigheter.

Da utbyggingen ikke kommer i konflikt med overordnede lokal eller sentral planverk, konkluderes det med at Leirfjord kommune bør akseptere at etableringen av Dagsvik kraftverk blir realisert."

Fylkesmannen i Nordland skriver i uttalelse av 7.6.2011:

"...

Viktige miljøverdier i denne utbyggingssaken

I vår høringsuttalelse fokuserer vi på de miljøverdier som vil kunne bli mest negativt påvirket av den omsøkte utbyggingen: Fisk og ferskvannsbiologi, inngrepsfrie naturområder (INON), landskap og friluftsliv.

Fisk og ferskvannsbiologi

Tidligere fiskebiologiske undersøkelser (Sæter 1991) viser at anadrome laksefisk kan vandre ca. 3,3 km opp i Dagsvikelva til en foss på høyde med Almåsen, I Lakseregisteret (www.lakseregisteret.no) er elva per i dag kategorisert til å ha en liten og dermed hensynskrevende bestand av sjørret (kat. 5a), og sporadisk oppgang av laks (kat. Y). I følge boniteringen (Sæter 1991) har det meste av elva, inklusive den øvre delen opp mot vandringshinderet gode gyte- og oppvekstmuligheter for sjørret (og laks).

På grunn av funn av lakseparasitten Gyrodactylus salaris (gyro) på laksunger i Dagsvikelva og Nylandselva ble de nedre delene av elvene behandlet med rotenon høsten 2010. Behandling av hele laks- og sjørretførende strekning i de to elvene skal etter planen bli gjennomført i månedskiftet juni/juli i 2011. Etter behandlingen i 2011 vil det bli tatt stilling til om deler av disse elvene også bør behandles i 2012. Det vil da bli lagt vekt på om det i år blir funnet gyro på laksunger fra elvene. På grunn av rotenonbehandlingene vil sjørretbestanden bli betydelig redusert og dermed mer sårbar i en periode på ca 10 år etter behandling.

Det finnes ikke opplysninger om at det er gjennomført andre ferskvannsbiologiske undersøkelser i vassdraget enn de på fisk (sjørret og laks) i den nedre lakseførende delen av Dagsvikelva. Det kan derfor ikke utelukkes at det kan finnes rødlistede arter av ferskvannsorganismer som vil bli påvirket av en eventuell kraftutbygging. Fiskebestanden i Dagsvatnet er heller ikke kartlagt. I miljørapporten legges det til grunn at vassdraget har en bestand av aure ovenfor anadrom strekning.

I de framlagte planene vil utløpet av kraftstasjonen bli lagt ca 100 m nedenfor fossen som stopper oppgangen av laks og sjørret. Til tross for planlagt minstevannføring på 60 l/s og tilførsel av en sideelv (ca 350 l/s) om lag 200 m oppstrøms utløpet av kraftstasjonen vil øverste 100 m av lakseførende strekning få betydelig redusert vannføring store deler av året. Denne delen av elva vil

dermed miste det meste av sin funksjon som gyteoppvekstområde for sjørret og laks. Resten av Dagsvikelva opp mot Dagsvatnet er dominert av stryk og fosser. Dette er forhold som gir dårlige levevilkår for fisk og andre ferskvannsorganismer. Unntaket ser ut til å være de ca 200 øverste metrene opp mot utløpet av Dagsvatnet. Her flater elva ut. Det kan tenkes at denne strekningen har betydning som gyte- og oppvekstområde for ørretbestanden i Dagsvatnet, men dette er ikke vurdert i miljørapporten.

Inngrepfrie naturområder (INON)

Tekniske inngrep har redusert arealet og antallet villmarksprega områder (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) i Norge de siste 100 år. I perioden 1988 - 2003 mistet Nordland 701 km² villmarksprega områder, mer enn noe annet fylke i Norge. I samme periode mistet Nordland totalt 978 km² inngrepfrie naturområder (>1 km fra tyngre tekniske inngrep), også dette mer enn noe annet fylke i Norge. Av denne reduksjonen sto vannkraftutbygging for henholdsvis 81 % og 45 %.

Selv om det er et uttrykt ønske fra regjeringen om å utnytte potensialet for små-, mini- og mikrokraftverk, må slike utbygginger avveies mot andre viktige hensyn. Ved vurdering av utbygging av mindre kraftverk er det viktig å være klar over at Norge pr. i dag kun har i underkant av 12 % igjen av villmarkspregede områder. Det har i mange år vært et miljøpolitisk mål å sikre store, sammenhengende naturområder uten tekniske inngrep. Dette går blant annet fram av St.meld. nr. 29 (1996-97) Regional planlegging og miljøpolitikk, St. meld. Nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, St. meld. nr. 37 (2000-2001) Om vasskrafta og kraftbalansen, og i Sem-erklæringa. I Stortingets behandling av Stortingsmelding nr. 37 (2000-2001) ble det fra komiteen blant annet uttalt følgende:

"Komiteens flertall mener potensialet i framtidige utbygginger kombinert med den økte verdien av å sikre de gjenværende naturområdene gjør at epoken med store vannkraftutbygginger er over. Flertallet mener hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt."

I St.prp. nr. 1 (2004-2005) fra Miljøverndepartementet er ivaretagelse av gjenværende naturområder med urørt preg (INON) ført opp som eget arbeidsmål. Dagens regjering viderefører også dette i plattformen de har lagt gjennom Soria Moria forhandlingene. De sier blant annet i sin erklæring:

"Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørte."

Utbygging av Dagsvikelva kraftverk vil føre til bortfall av INON sone 2 på 2,63 km², omklassifisering fra sone 1 til sone 2 på 3,81 km² og omklassifisering fra villmarksprega områder til sone 1 på 0,44 km².

I vår vurdering av omsøkte vannkraftprosjekter legger vi stor vekt på hensynet til gjenværende inngrepfri natur og spesielt de villmarksprega områdene.

Landskap og friluftsliv

De negative effektene på landskapsbildet er tilknyttet redusert vannføring, inntaksdam, rørgate, kraftstasjonsområde samt bygging av ny veg. Friluftslivskvalitetene henger nøye sammen med miljøtema som landskap, fisk og vilt. Negative konsekvenser for disse verdiene påvirker også friluftslivet.

Generell merknad til småkraftverksutbygginger i Nordland

Vi ser at det i Nordland løpende kommer inn søknader om småkraftverksutbygginger. Disse småkraftverkene vil, dersom det innvilges konsesjon, sakte men sikkert redusere og splitte opp en stor del av det vi har igjen av inngrepsfrie naturområder i Nordland. For å unngå en utbygging av små vannkraftverk der "først til mølla" i stor grad har vært gjeldende praksis, arbeides det nå med å få på plass fylkesvise planer for småkraftverk. Nordland fylkeskommune har igangsatt arbeidet med en plan som skal ligge til grunn for vurderingen av konfliktgrunnlaget, og dermed danne et bedre grunnlag for å foreta en prioritering av prosjekter ut fra miljøhensyn og lønnsomhet. Vi mener at behandlingen av alle småkraftprosjekter, og spesielt de med stort konfliktpotensiale, bør utsettes til denne planen foreligger. Vi vil da kunne vurdere konfliktgrunnlaget gjennom en "samlet plan", noe som dermed vil gi bedre mulighet til å prioritere de minst miljøskadelige og samtidig mest lønnsomme prosjektene.

Konklusjon

Fylkesmannen i Nordland stiller seg kritisk til en utbygging av Dagsvikelva kraftverk. Hovedgrunnen er de negative virkningene utbyggingen vil få på inngrepsfrie naturområder (INON), landskapsverdier og friluftsinnteresser samt fiskebestander (sjørret/ørret) og andre vannlevende organismer. I dette tilfelle er det dessuten viktig å se en eventuell utbygging av Dagsvikelva kraftverk i sammenheng med flere andre vannkraftprosjekt (Øvre Forsland, Nylandselva, Søttarelva, Ursdalselva m.fl.) som er omsøkt eller under planlegging i randsonen til det relativt store sammenhengende inngrepsfrie naturområde vi fortsatt har i Tovenfjellområdet. Sumvirkningene vil kunne bli betydelige.

I forhold til sumvirkninger vil vi vise til Naturmangfoldloven, § 10: "En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for".

Dersom det blir gitt tillatelse til den omsøkte utbyggingen, foreslår vi følgende tiltak. Flere av disse tiltakene er også foreslått av både tiltakshaver og Karttjenester AS:

Plassering av kraftstasjon

For å redusere de negative effektene på den sårbare sjørretbestanden i Dagsvikelva bør utløpet fra kraftverket flyttes opp til fossen som stopper fiskeoppgangen.

Omløpsventil

Dersom utløpet fra kraftverket blir flyttet opp til vandringshinderet vil den laks- og sjørretførende delen av elva bli lite berørt av en eventuell utbygging. Unntaket er ved driftstans på kraftstasjonen. I en kortere periode vil da kun restfeltet nedstrøms inntaksdammen og pålagt minstevannføring bidra til vannføringen. En hurtig reduksjon av vannføringen nedstrøms kraftverket vil kunne medføre fare for stranding og betydelig dødelighet av yngel og ungfisk av laks og sjørret. Montering av omløpsventil i kraftverket vil i stor grad eliminere dette problemet.

Minstevannføring

Av hensyn til fisk og andre vannlevende organismer, fossefall, fuktighetskrevenne plantearter og landskapsopplevelse/friluftsliv må det settes vilkår om slipp av tilstrekkelig minstevannføring.

Reirplasser for fossefall

For å kompensere for sannsynlig bortfall av hekkeplasser for fossefall bør det etableres trygge reirplasser i form av rugekasse eller betonghylle ved kraftstasjonen og ved inntaksdammen.

Tilpasning av anlegget:

- Under stikking av eksakt trase for veg samt plassering av kraftstasjon, inntaksdam og vannveg må det tas hensyn til miljøverdiene i området, blant annet vegetasjon og landskap.
- Kabler og rør må graves ned der det er mulig. I den forbindelse er det viktig at den samme massen som graves opp brukes til tildekking. Biologisk sett er det gunstig at de stede egne artene får revegetere inngrepsområdet på en naturlig måte og at det ikke sås til med frøblanding.
- Det må ellers legges vekt på skånsom behandling av terreng og vegetasjon, blant annet er det viktig å bevare kantvegetasjonen langs elva.

Vi forutsetter ellers at en eventuell konsesjon vil inneholde standard vilkår for tema naturforvaltning.”

Nordland fylkeskommune har i brev av 28.6.2011 oversendt Fylkesrådets vedtak:

”

1. Fylkesrådet anbefaler at Dagsvikelva kraftverk blir gitt konsesjon for utbygging.
2. Fylkesrådet vil be om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene:
 - a. Nordland fylkeskommune viser til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonsentrasjoner må vi underrettes umiddelbart. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeide i marken.
 - b. Utbygger må samarbeide med reindriftsnæringen for å redusere eventuelle negative konsekvenser for reindrift i området.
 - c. Rørgate og anleggsvei må revegeteres med stor aktsomhet slik at inngrepen blir minst mulig synlig.
 - d. Behovet for klimatilpasningstiltak må vurderes. Hvis det er nødvendig bør tiltak som reduserer sårbarheten ovenfor fremtidige klimaendringer iverksettes
 - e. Eventuelle tiltak som vil sikre vannkvaliteten for drikkevannet i Tverlandet vannverk.
3. Fylkesrådet vil be om at det i arbeidet med konsesjonsvilkårene påses at:
 - a. Vilkår i vannforskriftens § 12 andre ledd a følges: alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand.
 - b. Forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12 blir oppfylt.”

Fra saksutredning siteres:

” ...

Vurderinger

Nettkapasiteten til å føre ny energi ut av Nordland er i dag begrenset. Analyser for fylket indikerer at det er mange prosjekter som konkurrerer om en begrenset nettkapasitet frem til 2025. Fylkesråden er derfor opptatt av at kraftprosjekter med de største positive samfunnskonsekvensene prioriteres. Disse positive konsekvensene må veies opp mot eventuelle negative konsekvenser for. De prosjektene som

har minst konsekvenser i forhold til andre natur og samfunnsinteresser bør prioriteres. Fylkesråden er også opptatt av å sikre vannkvaliteten i Nordland og viser til vilkår i Vannforskriftens § 12 andre ledd b der det heter at: samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet. Særlig viktig blir det å sikre vannkvaliteten til Tverrlandet vannverk.

Av positive konsekvenser ser fylkesråden at Dagsvikelva kraftverk kan bidra med fornybar energi og noe inntektsbringende aktivitet i kommunen. Kraftverket vil imidlertid produsere meget begrenset med strøm i den perioden av året hvor det er størst behov for energi. I tillegg er det knyttet stor usikkerhet til hvor mye små kraftverk bidrar til lokal vekst. Kommunens inntekter vil bli marginale, og utbygger anslår at prosjektet vil bidra med 1/3 årsverk etter at kraftverket står ferdig. Fylkesråden mener at prosjektets positive konsekvenser er begrensede.

For vel 100 år siden var ca halvparten av Norges areal var inngrepsfritt. I dag er, i følge Direktorat for Naturforvaltning, bare en tiendedel av Norges arealer inngrepsfrie. Fylkesråden er opptatt av at Nordland bidrar til å ta vare på det stadig minkende arealet av inngrepsfri natur. De siste årene har Nordland ligget på topp når det gjelder redusering av villmarksprega områder. Med denne utbyggingen vil Leirfjord kommune ikke ha noen områder igjen med villmarksprega områder. Det er imidlertid allerede gitt konsesjon til Åmøya kraftverk som, hvis det blir bygd, også vil redusere INON-arealet i området. Fylkesråden ser at i arbeidet med å få til økt produksjonen av fornybar energi ved vannkraft, er det viktig at noen områder bevares urørt mens andre områder blir utbygd med flere prosjekter.

Nordlandssamfunnet må tilpasse seg et endret klima. Fysiske investeringer, som infrastruktur for kraftproduksjon, har en lang levetid. Fylkesrådet er derfor opptatt av hvordan et endret klima kan komme til å påvirke både infrastruktur og kraftproduksjon blir belyst i konsekvensutredningen. Hvis det er nødvendig må klimatilpassningstiltak iverksettes, slik at sårbarheten ovenfor fremtidige klimaendringer reduseres.

Fylkesråden mener at det bør undersøkes nærmere om det finnes elvemusling i vassdraget, og hvilke konsekvenser utbygging vil kunne få for disse. Det vises til Naturmangfoldlovens § 8:

”Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.”

Fylkesråden vurderer at utbygging av Dagsvikelva kraftverk vil få små negative konsekvenser for naturmiljøet og andre næringer i det aktuelle området. Tiltaket kan gi begrensede, men positive effekter for lokalsamfunn og vil bidra til produksjon av ny fornybar energi. På bakgrunn av dette anbefaler fylkesråden etter en helhetsvurdering at det kan anbefales at det gis konsesjon for bygging av Dagsvikelva kraftverk.”

Mattilsynet har i brev av 27.4.2011 kommet med følgende merknader:

” ...

Uten å ha satt seg grundig inn i saken vil Mattilsynet komme med følgende kommentarer:

Dagsvikelva er i den lakseførende delen av elva smittet med lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Dersom det skal foretas inngrep i denne delen av elva er det ønskelig at Mattilsynet kontaktes på forhånd slik at arbeidet kan foregå på en smittemessig forsvarlig måte. Det er viktig å unngå spredning av parasitten til andre vassdrag. I løpet av de neste par årene er det planlagt behandling for å fjerne parasitten fra hele Vefsnfjordsystemet, og det vil være viktig at eventuelle inngrep i elva ikke forstyrrer dette arbeidet. Fylkesmannen i Nordland vil kunne gi ytterligere informasjon om dette arbeidet.

Dagsvikvatnet er vanninntak til Tverlandet vannverk i Leirfjord. Det forutsettes at arbeidet med kraftverket ikke innvirker på vannkvaliteten. Eventuelle problemstillinger omkring dette bør tas opp direkte med vannverkseier."

Sametinget skriver i brev av 19.5.2011:

"...

3. Arealbruk – reindrift

Tiltaksområdet ligger innenfor Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. Det framgår av den foreløpige uttalelsen til Reindriftsforvaltningen at det går en flyttelei over den planlagte rørgatetraseen mellom Dagsvikvatnet og kraftstasjonen. Området blir også brukt til høstbeite og vårbeite.

Selv om dette tiltaket ikke er så omfattende i seg selv, må det gjøres en vurdering av tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i utbyggingstiltakets influensområde. Det er planlagt og bygd flere småkraftverk innenfor Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistrikt vurderes.

Det er svært viktig at tiltakshaver holder en tett dialog med de berørte reiene, da særlig i forhold til anleggsarbeidet, for å hindre at arbeidet vil medføre unødvendig negativ påvirkning på reinbeitedistriktet.

4. Oppsummering

(... ..)

Reinbeitedistriktet må involveres i planleggingen av anleggsarbeidet slik at man unngår unødvendig belastning i forhold til reienebruket av området.

Vi gjør oppmerksom på at denne uttalelsen kun gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nordland fylkeskommune."

Sametinget skriver videre i brev av 6.9.2011 at de har gjennomført en befaring i området. Det siteres fra brevet:

"...

Sametinget foretok befaring for kulturminner i det aktuelle området som berøres av det konsesjonssøkte tiltaket den 31.08.2011. Det ble under befaringen ikke påvist automatisk fredete samiske kulturminner som kommer i konflikt med det omsøkte tiltaket.

Etter befaring samt vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle kulturminnefaglige merknader til den konsesjonssøkte utbyggingen.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.

... ”

Reindriftsforvaltningen i Nordland skriver i brev av 25.5.2011:

” ...

Reindriften i området

Dagsvatnet og Dagsvikelva ligger innenfor Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. Distriktet hadde pr. 31.3.10 et reintall på 710 rein fordelt på 3 siidaandeler. Distriktet er tradisjonelt delt inn i to driftsgrupper; Toven og Røssåga. Tiltaket berører i hovedsak Toven-gruppen.

Gruppens østlige grense mot Røssåga-gruppen går vest for E6 mellom Fustvatnet og Luktvatnet og Luktvatnet-Elsfjorden. Begge driftsgruppene benytter som regel vinterbeiter i Alstahaug, Herøy og Dønna kommuner. Toven-gruppen har sitt hovedkalvingsland (vårbeite 1) sør og øst for Leirvika og også noe vestover. Forslandsdalen (rett nordøst for Dagsvik) har tidligere blitt mye brukt som kalvingsland. Midtsommers brukes områdene rundt Kaldåga, Simadalen og Tovdalen. Tidlig høst og i brunsten brukes områdene Helfjellet/Blåfjellet øst for jernbanen samt nordlige deler av Leirfjord mot Ranfjorden. Hovedslakten foretas etter brunsten og i perioden etter brukes ofte områdene rundt Leirvika-Bardal- Austvika og videre vestover. Flytting til vinterbeiter skjer i november desember.

I reindriften arealbrukskart er område Dagsvatnet definert som vårbeite 1 og 2, samt høstbeite 2. Nedenfor Dagsvatnet, i vest, går det ei flyttlei.

Konsesjonssøknaden har ikke foretatt noen grundig vurdering av kraftverkets innvirkning på reindriften, ei heller foreslått avbøtende tiltak.

Reindriftsforvaltningens vurdering

Under har vi vurdert mulige konsekvenser for reindriften av de ulike inngrepene knyttet til tiltaket.

Inntaket

Dagsvatnet planlegges regulert med 0,7 meter, med normalvannstand i dag på kote 203. Mulig potensielt neddemt areal ved HRV er oppgitt til ca. 1 dekar, og tilsvarende størrelse på tørrlagt areal ved LRV. Ved utløpet vil det bygges en betongdam med høyde 1,5 meter og lengde 7 meter. Tapt reinbeiteareal som følge av oppdemming er begrenset. Det opplyses om at isforholdene ikke vil påvirkes av reguleringen, da den ligger innenfor den naturlige vannstandsvariasjonen til vatnet.

Rørgate

Rørgata blir på 1560 meter og går ned til kote 63. Den blir nedgravd og det blir behov for sprengning store deler av traseen. Under arbeidet antas det at et område på ca. 20 meters bredde langs

rørgatetraseen vil berøres av anleggsmaskiner mv. Da rørgatetraseen krysser ei flyttlei (ca. 6-700 meter nedenfor Dagsvatnet), er det viktig at tiltakshaver har kontakt med reinbeitedistriktet og avklarer eventuell bruk av denne i anleggsperioden. Ved ferdigstillelse må rørgata tildekkes med egnete finmasser slik at den er uproblematisk å krysse for rein og reindriftsutøvere. **Det er ikke anledning til å stenge reindriften flyttleier, jfr. reindriftslovens § 22:**

"Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen.

Reindriften flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter skjønn ved jordskifteretten, hvis enighet ikke oppnås. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønn."

Det er derfor viktig at arbeidet med rørgata avklares med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt slik at anleggsarbeid ikke forstyrrer reinflytting gjennom området.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen blir liggende på kote 63 like ved Dagsvikelva og vil dekke et areal på 100 m². I tillegg vil arealet på utsiden til parkering/snuplass utgjøre 150 m². Stasjonens plassering blir i ytterkant av reinbeite, relativt nærme andre tekniske inngrep. Etter endt anleggsperiode vil den ha liten innvirkning på reinens beitebruk.

Anleggsvei

Det må anlegges 100 meter vei fra eksisterende skogsbilveg fram til kraftstasjonen. Anleggsveien vil ikke ha nevneverdig innvirkning på reindriften.

Kraftlinje/nettilknytning

Det blir lagt jordkabel (1110 m) langs ny og eksisterende vei fra kraftstasjonen til eksisterende 22 kV-linje ved Leirosen trafostasjon. Dette vil ikke ha betydning for reindriften etter anleggsperioden.

Anleggsperiode/Driftsperiode

Anleggsperioden er den delen av tiltaket som vil ha størst konsekvens for reindriften. Støy mv. i anleggsperioden vil få reinen til å benytte andre tilgjengelige beiter. Er det rein i området under bygging vil dette kunne få negative konsekvenser for beitebruken også i ettertid, da reinen får negative erfaringer knyttet til stedet. En formildende faktor vil derfor være å unngå at det er rein i nærområdet under anleggsperioden. En god dialog mellom reinbeitedistriktet og utbygger vil være viktig. I driftsperioden er det også viktig at eventuelt vedlikehold oppe ved inntaket er avklart med reinbeitedistriktet på forhånd for å unngå unødige forstyrrelser på rein.

Oppsummering

Dagsvikelva kraftverk ligger utenfor de mest sentrale beiteområdene til Tovengruppen. Men med stadige innhogg i reindriften arealer, får de gjenværende områdene større og større betydning. En mulig utbygging av Dagsvikelva må sees i sammenheng med planlagte/omsøkte kraftverk i øvre Forsland, Vassenden og i Leirvika. Alle disse er i vårbeite til Toven. Totalt i Toven-gruppen fremkommer det fra NVEs kartgrunnlag at det i dag finnes 2 eksisterende kraftverk, 3 kraftverk er

under bygging eller konsesjon gitt, 3 konsesjonssøknader er til behandling og 7 søknader hvor det er meldt interesse eller utkast til søknad foreligger. De totale indirekte konsekvensene dette kan få for reinens bruk av beitearealene må antas å være betydelige. I tillegg kommer andre typer inngrep som vei/jernbane, fritidsbebyggelse og nydyrking som alle medfører reduserte beiteområder.

Spesifikt for Dagsvikelva kraftverk er det viktig at anleggsperioden avklares med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt. Hvis anleggsperioden koordineres med reindriftens bruk av området kan de negative konsekvensene minimeres. Videre må rørgata graves ned og dekkes til på en tilfredsstillende måte for ikke å hindre reinflytting og vi viser her til reindriftslovens § 22, som sier at reindriften flyttleier ikke kan stenges."

Røssåga/Toven reinbeitedistrikt har i brev av 30.5.2011 uttalt følgende:

"Området rundt Dagsvikelva der det er søkt om konsesjon for kraftverk er definert som vårbeite 1 og 2, samt høstbeite 2 i Røssåga/ Toven reinbeitedistrikt. I vest går det også en flyttlei. For å få en god kalvingsperiode om våren er det nødvendig at simlene får ro, uten for mye forstyrrelser av menneskelige aktiviteter. Og da blir dette et område som er meget viktig for reindriften i distriktet, da vårbeitene allerede er begrenset. Fra midten av september og ut i oktober er det brunst, da er det like viktig at reinen får gå i ro da de skal pare seg.

Små inngrep i distriktet kan sees som ubetydelige, men i Toven sijte har det vært mange inngrep, og det må sees under ett. Beitene i Toven sijte har blitt betydelig innskrenket fra tidligere på grunn av inngrep som kraftverk, vei/jernbane, nydyrking og fritidsbebyggelse. Konsesjonssøknaden har ikke sett på innvirkninger kraftverket vil ha for reindriften og heller ikke foreslått noen avbøtende tiltak.

Reindriften har brukt disse områdene i uminnelige tider og har en bruksrett i området. Det vil derfor være rett at det blir utmålt erstatning for ødeleggelsene inngrepet medfører. I forhold til den nye sameretten er det naturlig at NVE legger inn i konsesjonsvilkårene at reindriften skal få en årlig andel av inntektene til kraftverket. Som eksempel på dette er vi kjent med at blant annet Hestmannen/ Strandtindene reinbeitedistrikt mottar en årlig andel av produksjon i kraftverkene som har gjort inngrep i deres beiteområder.

Håper på en positiv forståelse av vårt krav."

Statens vegvesen skriver i brev av 26.5.2011 at deres interesser knytter seg til forhold som berører riks- og fylkesveger, og vil på grunnlag av det gjøre oppmerksom på at følgende forhold må avklares i den videre prosessen:

"...

- *Avkjørselsforhold (nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler) må avklares i reguleringsplan eller omsøkes i egen søknad dersom det blir aktuelt med adkomst fra fv. 78.*
- *Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom det skal oppføres permanente installasjoner nærmere enn 50 m fra fylkesvegens midtlinje.*
- *Kryssing av veg med kabel eller rør må skje ved pressing gjennom vegkroppen, ikke ved graving i vegen. Dette bør avklares i reguleringsfasen. I tillegg gjør vi oppmerksom på at kryssing av veg kun kan tillates etter søknad om dette. Dette gjelder også nærføring."*

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 19.1.2012 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

” ...

Leirfjord kommune: Småkraft AS takker for positiv tilbakemelding og vil følge de krav som settes fra NVE i den videre saksbehandling.

Mattilsynet: Småkraft AS vil etter eventuell konsesjon ta kontakt med Mattilsynet for å innarbeide prosedyre vedrørende smittefare i gjennomføringen av tiltaket og for opprettholdelse av vannkvalitet for Tverlandet vannverk.

Nordland fylkeskommune: Småkraft AS vil følge de vilkår som blir satt i en eventuell konsesjon. Funn av eventuelle fornminner vil bli rapportert til fylket, reindriftsnæringen vil bli kontaktet i forkant av anleggsfasen for å redusere eventuelt konfliktnivå. Røgaten vil bli revegetert med stedlige masser. I og med at vi har inntak i Dagsvatnet er det mulighet for å kunne redusere faren ved hyppigere flommer. Utbyggingen vil skje i samråd med Tverlandet vannverk. Krav satt av NVE i konsesjonen vil bli etterkommet.

Fylkesmannen i Nordland: Småkraft AS mener de tiltak som Fylkesmannen kommenterer som avbøtende tiltak langt på veg vil kompensere for den ulempen som kraftverket medfører. Kraftverks plasseringen er trukket opp til vandringshinder for fisk og omløpsventil eller tilsvarende tiltak vil bli montert for å hindre stranding av fisk nedstrøms kraftstasjon. Vi mener minstevannføring som er kommentert i søknaden vil opprettholde akvatisk og terrestrisk liv i og ved elven. Momenter under tilpasning av anlegget er forhold som Småkraft AS etterstreber i alle våre prosjekter.

Vedrørende INON blir ikke omsøkte vannstandsending definert som inngrep slik at inntakspunktet vil være det som gjør endring for INON. Ved utløpet av Dagsvatnet er det allerede tekniske inngrep i sammenheng med sperredam for vatnet som drikkevannskilde og grunneierne har flere hytter i området. Brukere av området er grunneiere. Friluftsb Bruken i området er i dalføre som strekker seg nord for Dagsvikelva.

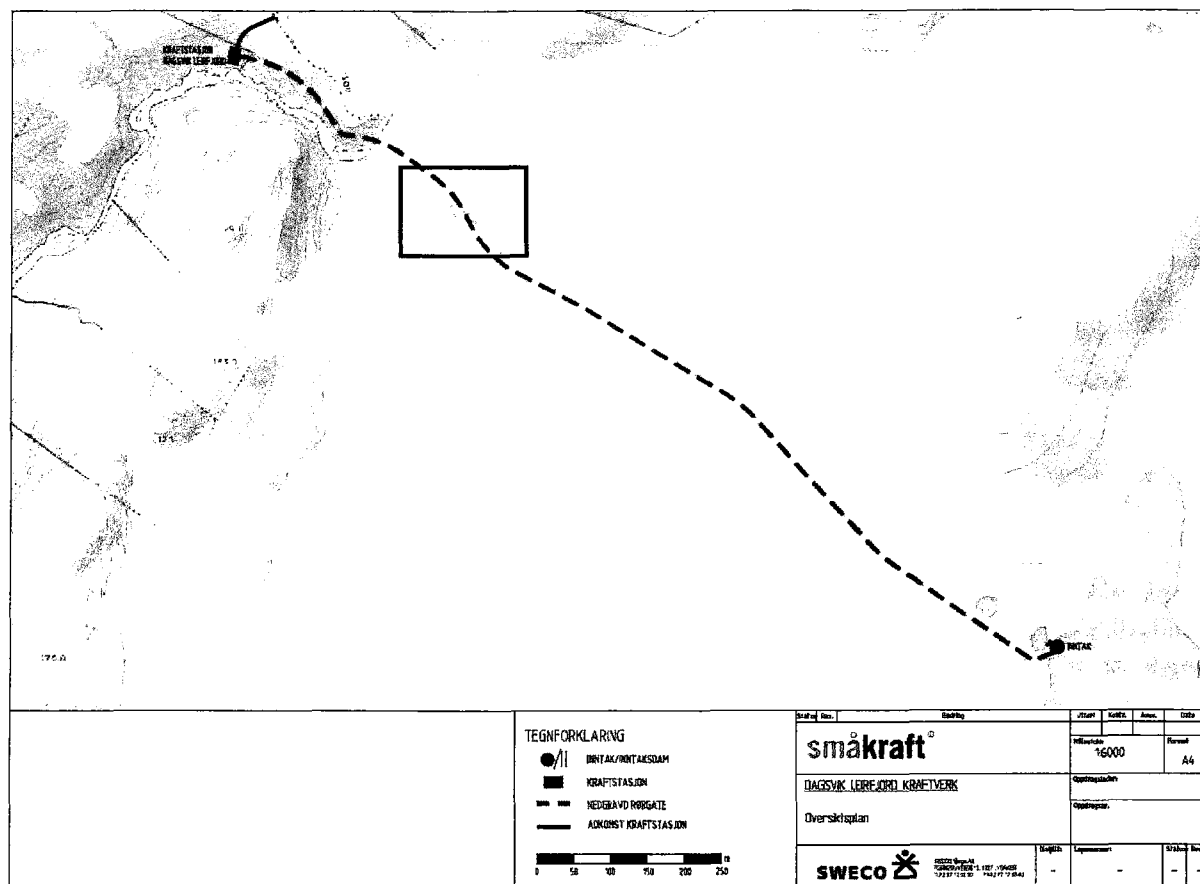
Sametinget: Småkraft AS vil etter en eventuell konsesjon ta kontakt med Sametinget for å vurdere registrering av samiske kulturminner. Detaljplaner vil bli forevist reinbeitedistriktet for å redusere eventuelt konfliktnivå.

Reindriftsforvaltningen i Nordland og Røssåga/Toven reinbeitedistrikt: I en eventuell anleggsfase vil det være aktivitet som kan forstyrre rein i området. Dette vil være av begrenset varighet. Småkraft AS er overbevist om at ved en gjennomgang av fremdriftsplan for prosjektet vil vi kunne tilpasse oss slik at konflikthorizonten blir redusert. Kompenserende tiltak vil bli gjort ved bl.a. nedgraving av rørgate, koordinering av aktivitet i området etc. Ved en konsesjon vil det bli avtalt møte med reindriftsforvalteren for å eventuelt inngå avtale for anleggs- og driftsfasen.

Statens vegvesen: Ved en eventuell konsesjon vil det bli tatt kontakt med vegkontoret for oppfølging av prosjektet og for avklaring etter vegloven.

Tilleggsopplysninger

Småkraft AS varslet på NVEs befaring den 22.9.2011 at de ønsket å legge om rørgatetraseen i det området hvor den er tenkt å krysse Dagsvikelva. Det er opprinnelig planlagt at vannveien krysser elva ca. 200 meter nedstrøms inntaksdam for Tverlandet vannverk. I nytt oversendt forslag vil vannveien krysse i tilknytning til/like oppstrøms denne inntaksdammen.



Figur 1: Ny rørgatetrase av 19.1.2012. Rød firkant markerer området hvor det er foretatt endringer i forhold til opprinnelig omsøkt trase.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Småkraft AS eies av fire selskap i Statkraftalliansen; Skagerak Kraft AS, Agder Energi AS, BKK Produksjon AS og Statkraft AS. Småkraft AS er etablert for å finansiere, bygge ut og drive små kraftverk inntil 10 MW sammen med grunneiere. Småkraft AS har som målsetting å bygge ut en produksjonskapasitet på 2,5 TWh innen 10 år (søknad fra mars 2011).

Om søknaden

Småkraft AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til regulering av Dagsvatnet med 0,7 m og å bygge Dagsvikelva kraftverk. Det er også søkt etter energiloven til bygging og drift av kraftverket med tilhørende koblingsanlegg og kraftledninger som beskrevet i søknaden.

Beskrivelse av området

Dagsvikelva ligger på østsiden av Leirfjorden, og renner vestover fra fjellområdet Toven/Villtoven. Elva renner ut i Dagsvikbukta, like sør for bruforbindelsen til Sundøya. Landskapet preges av små dalfører og koller, med spredt bjørkeskog og innslag av myr. Det er også noe granskog. Landskapet oppfattes som forholdsvis åpent. Stedvis fjell i dagen vitner om et tynt løsmassedekke. I nedbørfeltet til Dagsvikelva er høyeste fjeltopp Villtoven på 750 moh. Nedbørfeltet har innslag av mange småtjern. I nord ligger det noe større dalføret Forslanddalen. I øst avgrenses Toven-fjellområdet av Drevjedalen.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Like oppstrøms Vassmyra ligger inntaket til Tverlandet vannverk. Inntaket består av en liten betongdam som demmer opp et område på rett i underkant av 1 dekar. Vannverket har ca. 160 abonnenter ifølge konsesjonssøknaden. For å sikre vannforsyning til vannverket i tørre perioder er det laget en steindemning i Dagsvatnet. Utover dette er vassdraget lite berørt. En kommunal vei krysser elva ca. 1 km oppstrøms utløpet i sjø. Helgelandskraft AS har en 132 kV kraftledning som krysser området mellom Vassmyra og Almåsen.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er planlagt å regulere vannstanden i Dagsvatnet med 0,7 meter, noe som etter målinger er oppgitt som den naturlige vannstandsvariasjonen i vatnet. HRV ligger på kote 203,35 og LRV på kote 203,65.

Inntak

Inntak blir i Dagsvatnet på kote 203 i tilknytning til utløpet. Det er planlagt å oppgradere dagens steinfyllingsdam ved at det blir anlagt en betongdam med overløp for flomvann. Betongdammen får en lengde på ca. 7 meter, og en høyde på 1,5 meter.

Rørgate

Vannveien vil bestå av nedgravd rørgate. Trasé er vist i figur 1 under avsnitt om Tilleggsopplysninger. Det vil bli behov for sprengningsarbeider i store deler av traseen. Vannveien har naturlig helning, og sprengningsarbeider vil bestå i få rørgaten nedgravd. Rørgaten vil krysse elva, og i henhold til kart oversendt som tilleggsopplysninger skjer dette i området ved inntak for Tverlandet vannverk. I en anleggsfase vil det bli behov for å ta i bruk en bredde på ca. 20 meter langs traseen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på kote 63, på nordsiden av Dagsvikelva. Selve stasjonen vil dekke et areal på ca. 100 m², og det er oppgitt at stasjonen vil utformes for å tilpasses omgivelsene. Det vil i tillegg bli behov for et parkeringsareal på ca. 150 m² utenfor stasjonen.

Elektriske anlegg

I kraftverket vil det bli installert en Pelton-turbin med ytelse på 1,96 MW og en generator med ytelse 2,18 MVA og spenning på 0,69. I tillegg installeres en transformator med ytelse 2,18 MVA og omsetning 0,69/22 kV.

Veier

Fra skogsvei som krysser Vassmyra vil det bli bygget en ca. 100 meter lang adkomstvei til kraftstasjonen. Denne vil bli ca. 4 meter bred og vil være permanent. I og langs rørtraseen vil det bli bygget en midlertidig anleggsvei fra kraftstasjonen og opp til inntaket i Dagsvatnet.

Massetak og deponi

Det er ikke ansett at det blir behov for eget massetak eller deponi i tiltaket. Overskuddsmasser fra graving/sprenging i rørgaten oppgis å bli benyttet i tiltaket, eksempelvis vei. Overskuddsmasser kan også bli benyttet til andre skogsbilveier eller andre tiltak i området.

Hydrologisk grunnlag

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 10,3 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 918 l/s. Effektiv innsjøprosent er beregnet til 1,3 %, og i nedbørfeltet er det oppgitt en snauffjellsandel på 99 %. Det er imidlertid noe innslag av skog og myr rundt bl.a. Dagsvatnet, og andelen snauffjell er derfor trolig ikke fullt så høy. Det finnes ingen isbreer i nedbørfeltet, men i nedbørfeltet er det registrert ca. 28 innsjøer/tjern, men har liten innvirkning på feltets selvregulerings-/dempningseffekt. Avrenningen er forholdsvis stabil fra år til år med flommer hele året. I et normalt år vil snøsmelting om våren og forsommeren gjøre at det er høyest vannføring på denne tiden av året, men det forekommer også normalt regnværsperioder om høsten som gir høy vannføring. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 180 og 45 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 60 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1835 l/s og minste slukeevne 90 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 60 l/s hele året.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Dagsvikelva kraftverk til ca. 7,04 GWh fordelt på 2,87 GWh vinterproduksjon og 4,17 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 24,17 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,43 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Tiltaket vil i en anleggsfase ha et arealbehov på nær 60 dekar. Det er i hovedsak byggingen av rørgate som krever areal. I en driftsfase er beslaglagt areal som følge av tiltaket begrenset til ca. 10 dekar.

Tiltaket berører fire grunneiere/fallrettshavere som Småkraft AS har inngått avtale med.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er i kommuneplanens arealdel avsatt til LNF-område.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berører ikke samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket vil medføre en reduksjon av INON sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep) på 4,24 km². INON sone 1 (3-5 km) blir redusert med 6,06 km² og områder med villmarkspreg blir redusert med

0,44 km². Det er imidlertid oppgitt at eksisterende sperredam i Dagsvatnet ikke er hensyntatt i offisielle INON-kart, og at det ut ifra dette ikke vil bli reduksjon av INON ved en utbygging. Det er samtidig presisert at en regulering av Dagsvatnet på 0,7 m ikke vil havne inn under definisjonen av tyngre teknisk inngrep.

Nasjonale laksevassdrag

Dagsvikelva er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Regional plan for små vannkraftverk i Nordland

Dagsvikelva er ikke registrert som omsøkt tiltak i planen. I planen er området "Vefsnfjorden" beskrevet og vurdert, og Dagsvikelva ligger i dette området. Dagsvikelva er gitt middels verdi på grunn av fisk (sjøørret), og planen legger videre til grunn at området er definert som INON – område. Utover dette er det ingen forhold i planen som vedrører Dagsvikelva.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulemp

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 7 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- En utbygging vil gi økt lokal aktivitet og verdiskapning, derav inntekter til søker og grunneiere/fallrettshavere og skatteinntekter til kommune og stat.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring på en ca. 1,5 km lang strekning i Dagsvikelva.
- En utbygging vil redusere utbredelsen av inngrepsfrie områder dersom offisiell arealstatistikk for INON legges til grunn.
- Tiltaket vil kunne ha negative virkninger for anadrom fisk dersom det ikke tas tilstrekkelig hensyn ved fastsettelse av konsesjonsvilkår.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Med en slukeevne tilsvarende 200 % av middelvannføringen og foreslått helårig minstevannføring på 60 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 208 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen, men reguleringen av Dagsvatnet vil medføre at enkelte perioder med økt tilsig oppstrøms inntaket ikke vil påvirke den berørte elvestrekningen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 34 dager i et middels vått år. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 372 l/s ved kraftstasjonen.

NVE konstaterer at kraftverket med den omsøkte reguleringen og slukevnen vil medføre at det er et begrenset antall dager med overløp over dammen i et middels vått år.

Biologisk mangfold

Influensområdet til Dagsvikelva kraftverk er undersøkt og kartlagt med hensyn på biologisk mangfold, og dette er gjengitt i en *miljørapport* vedlagt konsesjonssøknaden. I miljørapporten fremgår det at området ikke har viktige eller spesielle naturtyper eller arter. Langs fallstrekningen er det i hovedsak registrert blåbærskog, og mose- og lavfloraen består av ordinære og vanlige arter for området. I rapporten nevnes det at det sannsynligvis finnes hekkelokalteter for fossefall på strekningen. NVE har foretatt søk i DN's Naturbase og Artsdatabankens Artskart den 13.12.2012, og har ikke funnet noen registreringer av viktige naturtyper eller rødlistede arter i influensområdet til kraftverket.

I konsesjonssøknadens miljørapport er det lagt til grunn at kraftstasjonen skal plasseres ca. 100 meter nedstrøms vandringshinderet for laks og sjørret i Dagsvikelva, men i forhold til konsesjonssøknaden og anvist plassering på NVEs befaring den 22.9.2011 er ikke dette korrekt.

Fylkesmannen i Nordland har, etter hva NVE forstår, gått ut ifra at kraftstasjonen skal plasseres noe nedstrøms vandringshinderet for anadrom fisk, og peker på at det i tilfelle vil bli betydelig redusert vannføring på anadrom strekning. Ut ifra det som ble opplyst på befaringen vil kraftstasjonen bli lagt på den nordre elvebredden på samme nivå som kulpen nedstrøms vandringshinderet, og avløpet fra kraftstasjonen vil bli ledet inn mot fossen. Ved at avløpsvannet ledes inn mot fossen vil de naturgitte forholdene i elva i kulpen ved vandringshinderet etter vårt syn ikke bli endret i nevneverdig grad.

Fylkesmannen viser videre til at Dagsvikelva er behandlet med rotenon i 2010 på grunn av funn av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. NVE er kjent med at det er gjennomført ny behandling av elva høsten 2011. Fylkesmannen skriver at sjørretbestanden vil være sårbar i lang tid på grunn av denne behandlingen, noe NVE slutter seg til.

Dersom det skal gis konsesjon til Dagsvikelva kraftverk foreslår Fylkesmannen at det installeres en omløpsventil i kraftverket.

Småkraft AS har ikke planlagt omløpsventil i kraftverket, og har begrunnet dette med at tilsig fra restfeltet på 372 l/s i gjennomsnitt gir en forsvarlig vannmengde nedstrøms kraftstasjonen ved driftstans.

Nedstrøms kraftstasjonen blir elveleiet noe bredere, og vatnet får lavere hastighet. Dette gjenspeiles i at det er elveavsetninger langs elva, og en viss grad av meanderpartier. NVE mener at elvepartiet her vil være sårbart for raske vannstandsendringer med hensyn på fisk, og vurderer det som viktig med en tilstrekkelig og stabil vanntilførsel.

NVE vurderer strekningen med fraført vann som forholdsvis lang (ca. 1,5 km), og det vil således ta ei viss tid før vann fra inntaket vil strømme naturlig forbi kraftstasjonen. En regulering av Dagsvatnet vil forlenge denne perioden i perioder vatnet ikke er på HRV.

Med foreslått minstevannføring vil middelvannføringen over året like oppstrøms kraftstasjonen være ca. 430 l/s, noe som er nær 50 % av middelvannføringen ved inntaket. Dette er et brukbart utgangspunkt for å ta vare på en fiskebestand nedstrøms kraftverket ved utfall, men restfeltet vil på langt nær alltid gi bidrag av betydning og da vil sårbarheten for fiskebestanden være større ved utfall. En omløpsventil vil langt på vei eliminere faren for at fisk strander ved driftstans i kraftstasjonen. NVE er derfor enig med Fylkesmannen i at det bør installeres omløpsventil dersom det skal gis konsesjon.

En regulering av Dagsvatnet på 0,7 meter vil gi en viss utjevning av vannføringen nedstrøms kraftstasjonen. Samtidig er magasinet relativt lite (90 000 m³), og utjevningen av vannføring vil etter

vårt skjønn ikke ha overveiende negativ betydning for allmenne interesser, herunder laks og sjørørret. NVE legger også vekt på at en viss grad av styrt regulering i Dagsvatnet gir økt kraftproduksjon.

Dersom stasjonen stanser, enten ved utfall, eller ved planlagt stans pga. vedlikehold eller lite tilsig, vil vannføringen nedenfor stasjonen falle fra aktuell driftsvannføring til minstevannføring + restvannføring. En omløpsventil kan programmeres til gradvis struping av vannføringen slik at fisk vil få tid til å tilpasse seg redusert vannføring. Når det gjelder planlagt stans, må dette skje på en slik måte at kraftverket gradvis kjøres ned mot minste slukeevne på 90 l/s. Når kraftverket da stanser vil droppet ned til minstevannføring + restvannføring bli såpass lite at dette er akseptabelt. Etter NVEs vurdering vil det være mulig å sette så klare føringer for driften av kraftverket i presisering til vilkår at virkningene for anadrom fisk er akseptable.

Dersom det bygges en omløpsventil med tilstrekkelig kapasitet og samtidig settes krav til driften av kraftverket, mener NVE at forholdet til anadrom fisk er ivaretatt og ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om selve reguleringen av Dagsvatnet. Det er oppgitt i konsesjonssøknaden at den omsøkte reguleringshøyden er innenfor den naturlige vannstandsvariasjonen i vatnet. Vatnet er benyttet som magasin for Tverlandet vannverk, og vatnet er demt opp ved hjelp av en sperredam. Etter NVEs vurdering bidrar dette damanlegget til denne forholdsvis store vannstandsvariasjonen i vatnet. Ved at det bygges et kraftverk som utnytter reguleringshøyden, vil vannstanden variere noe hyppigere enn i dag. NVE vurderer at effekten av dette er begrenset, og at en regulering av Dagsvatnet med 0,7 m ikke vil gi ulemper av nevneverdig grad.

Nordland fylkeskommune skriver i saksfremlegg for fylkesrådet at det bør undersøkes nærmere om det finnes elvemusling i vassdraget, og hvilke konsekvenser en utbygging vil få for disse. NVE har ingen opplysninger om det finnes elvemusling i Dagsvikelva. Elvemusling er registrert i Forslandelva, Ranelva, Leirelva og Løkåselva, som alle ligger rundt Leirfjorden. Det er derfor nærliggende å tro at det finnes elvemusling også i Dagsvikelva. Den berørte elvestrekningen er undersøkt som en del av konsesjonssøknaden. Det er uttalt at forekomster av elvemusling ikke kan utelukkes på den anadrome delen av elva. På den anadrome delen i Dagsvikelva flater elvetopografien ut, og det er langt mer vegetasjon langs elva. Den berørte elvestrekningen er i stor grad preget av stryk og mindre fossefall, og er etter NVEs vurdering mindre godt egnet som leveområde for elvemusling. NVE legger til grunn at den berørte elvestrekningen er undersøkt med hensyn på biologisk mangfold. På NVEs befaring av tiltaket ble det heller ikke observert elvemusling, og vi mener at det ikke er grunnlag for ytterligere/nærmere undersøkelser i konsesjonsbehandlingen.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljøretslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven (nml) legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet.

Ved at det ikke er registrert noen viktige naturtyper i området kan ikke NVE se at forholdet til nml § 4 om forvaltningsmål for naturtyper blir berørt, og NVE vurderer derfor ikke dette videre i dette notat.

Når det gjelder nml § 5 om forvaltningsmål for arter vurderer NVE at forholdet til laks og sjørørret ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet, såfremt det ved en konsesjon settes vilkår som ivaretar en forsvarlig vannføring nedstrøms kraftstasjon og vandringshinder. Når det gjelder elvemusling mener NVE at fallstrekningen ikke er godt egnet som habitat for arten, og at ev. forekomster nedstrøms kraftstasjonen vil ved en konsesjon bli ivaretatt på samme måte som for anadrom fisk.

Konsesjonssøknaden legger til grunn at fallstrekningen er godt egnet som hekkelokalitet for fossefall. Det er foreslått at det bygges reirkasser som avbøtende tiltak for arten. Dersom det gis konsesjon for tiltaket er NVE inneforstått med at Småkraft AS tilrettelegger for fossefall slik det er angitt. Samtidig vil NVE anføre at en tilstrekkelig minste vannføring også vil redusere ulemper for vassdragstilknyttede arter.

Med utgangspunkt i konsesjonssøknaden og miljørapport, innkomne høringsuttalelser, NVEs sluttbefaring og konsesjonsbehandlingen for øvrig mener NVE at saken er tilstrekkelig opplyst, og at kunnskapsgrunnlaget jf. nml § 8 er godt nok til å treffe beslutning. "Føre-var" prinsippet i lovens § 9 blir derfor ikke gjort gjeldende.

NVE har vurdert at det er nødvendig med en omløpsventil dersom kraftverket skal bygges. Dette vil gi noen økte kostnader ved en ev. utbygging, men vi kan ikke se at et slikt pålegg alene vil ha avgjørende betydning for økonomien i prosjektet. En omløpsventil vil sikre livsvilkår for vassdragstilknyttede fauna nedstrøms kraftstasjonen, og er slik NVE ser det i tråd med nml §§ 11 og 12 ved at det hindrer skade på naturmangfoldet og bekostes av tiltakshaver.

NVE vurderer forholdet til nml § 10 om samlet belastning i et eget avsnitt lenger bak i notatet.

Landskap, inngrepsfrie naturområder og friluftsliv

Utbyggingen er planlagt i et forholdsvis åpent landskap, uten noe særlig relieff, men området er ikke spesielt godt synlig fra tilgrensende områder. Ingen av høringsinstansene har omtalt forholdet til landskap spesielt, men Fylkesmannen i Nordland har kommentert at redusert vannføring, inntaksdam, rørgate, kraftstasjonsområde og vegbygging utgjør de negative effektene på landskapsbildet. For personer som befinner seg i området, vil mange av de elementene ved en utbygging som Fylkesmannen omtaler være synlige, og dermed gi en viss grad av negativ virkning. Ut ifra inntrykk på befaring vil det etter NVEs syn bli behov for en del sprenging for å få gravd ned rør, da det er et tynt løsmassedekke med spredt innslag av berg i dagen i området. Slik NVE ser det vil dette arbeidet være omfattende, og gi forholdsvis store terrenginngrep. Ved at det legges til rette for revegetering i rørgaten, vil imidlertid negative virkninger på sikt bli nær neglisjerbare. Ved en ev. konsesjon vil miljøfremmende tiltak bli vektlagt ved NVEs behandling og godkjenning av plan for miljø og landskap.

Fylkesmannen viser i sin uttalelse til at en realisering av Dagsvikelva kraftverk vil medføre et tap av inngrepsfri natur (INON), herunder et tap av 0,44 km² villmarkspregede områder. Offisiell arealstatistikk for INON er lagt til grunn i konsesjonssøknaden, men det er argumentert med at eksisterende sperredam ved utløpet av Dagsvatnet allerede utgjør et tyngre teknisk inngrep, og at tiltaket derfor ikke vil medføre noe ytterligere tap av INON. I sin konklusjon uttaler Fylkesmannen at de er kritiske til en utbygging, og har lagt vekt på det relativt store sammenhengende inngrepsfrie naturområdet som fortsatt finnes i Tovenfjellområdet som et argument mot utbygginger i randsonen av dette. Ut ifra inntrykk på NVEs sluttbefaring, mener NVE at den eksisterende sperredammen utgjør et visst inngrep størrelsen tatt i betraktning. Samtidig er dette et gammelt inngrep, og sperredammen og området rundt fremstår etter vårt syn mer eller mindre som naturlig. Det ligger noen hytter rundt Dagsvatnet, og NVE mener at hyttene bidrar til at en kan oppleve området som mindre inngrepsfritt. Hytter er imidlertid ikke definert som tyngre teknisk inngrep, og vil derfor ikke innvirke på utbredelsen av INON. NVE mener at en opprusting av eksisterende dam i Dagsvatnet, og andre inngrep i det øvre deler av tiltaksområdet vil kunne gi noen negative virkninger ved at området vil fremstå som mer berørt. NVE konstaterer at det er få områder med gjenværende inngrepsfrie naturområder med villmarkspreget i kystnære områder på Helgeland. I sør ligger bl.a. Lomsdal Visten nasjonalpark som et av de større områdene med inngrepsfri natur. I vestre og nordre del av Leirfjord

kommune er det også nær tilsvarende store områder som i Toven med inngrepsfri natur, men her er det ikke villmarkspregede områder. NVE vurderer en omklassifisering av siste rest med villmarkspregede områder på Tovenfjellet som negativt, men med utgangspunkt i at det allerede er en sperredam ved utløpet og at det er noen hytter rundt vatnet mener vi at forholdet til INON ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

NVE ble under sluttbefaringen oppmerksom på at den stien som vi fulgte fra Vassmyra var skiltet videre fra inntaket til Tverlandet vannverk. Ved skiltene var det også en trimpost, og en kunne konstatere at det er en viss trafikk til denne trimposten. Det var skiltet til bl.a. Nylandsvatnan, Kjærstadvatnet og Dagsvatnet. Under sluttbefaringen ble stien til Dagsvatnet fulgt, og NVE kan konstatere at brukere av denne stien vil kunne oppleve en kraftutbygging noe negativt. Det er et visst innsyn til elva fra stien, og en reduksjon i vannføring som følge av en kraftutbygging vil kunne være synlig. Samtidig vil en rørgatetrasé på sørsiden av elva være godt synlig, særlig de første årene etter en utbygging. Ingen av høringsinstansene har pekt på friluftsliv spesifikt i sine uttalelser. Fylkesmannen har knyttet landskapsverdier og fisk/vilt opp mot friluftsliv, og uttalt at negative konsekvenser for disse verdiene også påvirker friluftslivet. NVE konstaterer at området er noe benyttet til trim/friluftsliv, og vi vurderer området som lokalt viktig i friluftssammenheng. En ev. utbygging vil primært redusere opplevelsesverdien i området for brukere av stien inn mot Dagsvatnet. Slipp av minstevannføring vil kunne avbøte landskapsvirkningene til en viss grad, men det er ikke til å komme forbi at det vil bli en viss forringelse av landskapsopplevelsen. NVE kan ev. vurdere å sette krav om etablering av terskler dersom vi anser at dette vil redusere ulempene knyttet til bortfall av vann. Dette kan enten pålegges som del av en ev. detaljplan for utbygging av kraftverket eller som separat pålegg i medhold av standardvilkår på et senere tidspunkt. Etter vårt syn er landskapsvirkningene uansett ikke av så stor negativ betydning at det er avgjørende for utfallet i vår vurdering.

Drikkevannsforsyning

Som en del av konsesjonssøknaden er det lagt opp til et samarbeid mellom Småkraft AS og Tverlandet vannverk. Vannverket har sitt inntak i nedre del av tiltaksområdet, etter NVEs oppfatning et inntak hvor det snarlig vil være behov for opprusting/vedlikehold. På NVEs sluttbefaring ble det skissert en løsning hvor Tverlandet vannverk får inntak i Dagsvatnet i sammenheng med en ev. kraftutbygging i vassdraget. Dette vil i tilfelle sikre drikkevannsforsyningen i tørre og kalde perioder. Flere av høringsinstansene, bl.a. Mattilsynet, har uttalt at vannkvaliteten i drikkevannsforsyningen må opprettholdes. Dette følger naturlig av vannressursloven, og NVE legger til grunn at Småkraft AS opprettholder en vannforsyning med samme mengde og kvalitet i dag. Hvordan dette skal løses skal fremgå ved innsendelse av detaljplan ved en ev. konsesjon.

NVE bemerker at dersom inntak for vannverket skal flyttes til Dagsvatnet, foreligger det allikevel et vedlikeholdsansvar for dagens inntaksdam. Dersom det ved en konsesjon for småkraftverket vil være aktuelt å legge ned dammen, vil NVE vurdere å gi pålegg om terskler som opprettholder det etablerte vannspeilet. NVE legger til grunn at en avklaring om inntaksdammen for vannverket blir beskrevet i detaljplan for kraftverket dersom det gis konsesjon.

Samiske interesser

Sametinget gjennomførte befaring den 31.8.201,1 og det ble ikke påvist automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget henviser for øvrig til kulturminnelovens bestemmelser om aktsomhet og meldeplikt i forbindelse med arbeider i marken. NVE konstaterer at tiltakshaver må forholde seg til kulturminnelovens bestemmelser om aktsomhet og meldeplikt dersom konsesjon blir gitt.

Reindrift

Reindriftsforvaltningen i Nordland, Sametinget og Røssåga/Toven reinbeitedistrikt viser til at det går en flyttlei i området mellom den planlagte kraftstasjonen og inntaksdammen, ifølge reindriftskart like ovenfor inntaket til Tverlandet vannverk. Reindriftsforvaltningen viser til reindriftslovens bestemmelser om at det ikke er anledning til å stenge reindriftens flyttleier, og skriver at det derfor er viktig at arbeidet med rørgata avklares med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt slik at anleggsarbeid ikke forstyrrer reinflytting gjennom området. NVE legger til grunn at det må være en tett dialog mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver for å unngå problemer med flytting av rein i området ved en ev. utbygging.

Reindriftsforvaltningen viser videre til at det planlagt flere kraftverk som berører vårbeitene til Toven-gruppen, og at det i tillegg er kraftverk i drift eller under bygging. De peker på at de totale indirekte konsekvensene en full utbygging kan få for reinens bruk av beitearealene må antas å være betydelige.

Etter NVEs vurdering vil ikke en utbygging av Dagsvikelva som planlagt ha nevneverdige konsekvenser for rein. Med veiløst inntak, lav inntaksdam og nedgravde rør vil det gjenværende spørsmålet i forhold til rein være avklaring av en anleggsperiode slik NVE ser det. NVE vil behandle flere kraftverk som ligger i tilknytning til Røssåga/Toven reinbeitedistrikt i tiden framover. I en vurdering av samlet belastning for rein kan ikke NVE se at ev. tiltak i Dagsvikelva vil være av vesentlig betydning i en slik sammenheng.

Samlet belastning

Den samlede belastningen utgjør konsekvensene av flere vannkraftanlegg og andre vassdragsinngrep innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om de enkelte prosjekt kan ha begrensede virkninger for miljøet og andre brukerinteresser, kan de samlede virkningene av mange slike inngrep bli store.

I Leirfjord kommune er det bygd ut ett småkraftverk per dags dato. Dette er Forsland kraftverk (26 GWh), som ble meddelt konsesjon fra NVE i 2001. I samme vassdrag, Forslandelva, er det gitt konsesjon til bygging av Øvre Forsland kraftverk (31 GWh) i 2011, og NVE har gitt positiv innstilling til Olje- og energidepartementet (OED) for Vassenden kraftverk (38 GWh) samme år. Utover dette er det søkt om konsesjon for 5 mindre småkraftverk, deriblant Dagsvikelva kraftverk. De omsøkte småkraftverkene vil kunne produsere totalt 30 GWh dersom de blir bygget.

I Toven-området for øvrig er det gitt konsesjon til Åmøya-, Skravlåga- og Urdsdalselva kraftverk i Vefsn kommune. De to sistnevnte er under bygging. I samme kommune utnytter Kaldåga kraftverk reguleringer i bl.a. Kaldåvatnan i Toven.

Etter NVEs vurdering utgjør utbygd og konsesjonsgitt vannkraft i Toven-området i sum visse negative virkninger for både landskap, naturmiljø og reindrift. NVE kan imidlertid ikke se at en vannkraftutbygging i Dagsvikelva alene vil kunne føre til økt belastning for noen av temaene i slik grad at det er avgjørende for konsesjonsspørsmålet. NVE legger til grunn at det settes vilkår som avbøter ev. virkninger for bl.a. anadrom fisk og reindrifta. I tillegg vil NVE følge opp en ev. utbygging ved godkjenning av plan for miljø og landskap, noe som skal sikre at inngrep blir gjennomført skånsomt og minst mulig skjemmende for ettertiden.

NVE har ikke tatt de øvrige fire småkraftverk i Leirfjord kommune til konsesjonsbehandling per dags dato, men Nylandselva kraftverk vil trolig bli sendt på høring inneværende år. De tre andre er lagt på vent etter anmodning fra Fjellkraft AS som står som innehaver av prosjektene. Søknad om bygging av Søttarelva kraftverk som ligger på nordsiden av Vefsnfjorden vil også bli sendt på høring i år. NVE vil ved behandlingen av de nevnte konsesjonssakene vurdere om det er knyttet uheldige sumvirkninger

for ulike temaer, og således vurdere dette opp mot konsesjonsspørsmålet. Etter NVEs vurdering er det lite som tilsier at opplysninger om sumvirkninger av ubehandlede småkraftverk i dette området vil ha betydning for en avgjørelse om Dagsvikelva kraftverk.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Dersom Dagsvikelva kraftverk blir bygget, vil dette kunne redusere vannføringen på en ca. 1,5 km lang elvestrekning. Fraføringen av vann vil ha noen negative virkninger for vassdragstilknytt flora og fauna, og for opplevelsen av vassdraget i friluftssammenheng. Sammen med de terrenginngrep som den planlagte rørgatetraseen vil kunne medføre, mener NVE at redusert vannføring er den største ulempen ved det omsøkte tiltaket. Etter NVEs vurdering vil imidlertid en tilstrekkelig minstevannføring kunne avbøte ulempene noe. NVE legger videre til grunn at det ved en konsesjon vil være aktuelt med vilkår som avbøter/sikrer forholdet til anadrom fisk og reindriften. NVE anser at fraføringen av vann i Dagsvikelva, samt de terrenginngrep som legging av rør medfører, utgjør de største negative konsekvensene. NVE mener likevel at de ikke er større enn at de kan avbøtes i tilstrekkelig grad med fastsettelse av vilkår.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Småkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Dagsvikelva kraftverk og regulering av Dagsvatnet med 0,7 m. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Småkraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 1,1 km 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Helgelandskraft AS er områdekonsesjonær og er ifølge søknaden blitt kontaktet angående nettilknytningen. Ev. anleggsbidrag og andre tekniske detaljer er ikke klargjort. På forespørsel fra NVE om nettkapasiteten for flere småkraftverk i regionen har Helgelandskraft AS i brev av 3.10.2012 uttalt at det for nettilknytningen til Dagsvikelva vil være behov for forsterkninger på 22 kV nettet inn mot Leirosen transformatorstasjon. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Småkraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

Det er søkt om en reguleringshøyde i Dagsvatnet på 0,7 m mellom kote 203,35 og 202,65. Middelvannstanden i Dagsvatnet er 203,0, og det er oppgitt at den omsøkte reguleringshøyden er antatt å være den naturlige vannstandsvariasjonen i vatnet. NVE mener at den oppgitte naturlige vannstandsvariasjonen i Dagsvatnet er forholdsvis stor, men er klar over at dette i hovedsak skyldes det eksisterende damanlegget ved utløpet. NVE kan ikke se at den omsøkte reguleringshøyden vil gi spesielle negative virkninger i Dagsvatnet og mener at en reguleringshøyde på 0,7 m er akseptabelt. NVE fastsetter med dette reguleringsgrenser i Dagsvatnet til HRV på kote 203,35 og LRV på kote 202,65.

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	918
Alminnelig lavvannføring	l/s	60
5-persentil sommer	l/s	180
5-persentil vinter	l/s	45
Største slukeevne	l/s	1835
Største slukeevne i % av middelvannføring	%	200
Minste slukeevne	l/s	92

Småkraft AS har foreslått at det slippes en helårig minstevannføring på 60 l/s. De mener at dette er tilstrekkelig og at minstevannføringen sammen med tilsig fra restfeltet (372 l/s – middelvannføring) vil sikre biologiske verdier. NVE mener at det er viktig at det slippes minstevannføring gjennom hele året, men vurderer at kun slipp av alminnelig lavvannføring om sommeren som lite. Av høringsinstansene har Fylkesmannen i Nordland og Leirfjord kommune uttalt at det må slippes tilstrekkelig minstevannføring dersom NVE gir konsesjon. Ved at det legges opp til differensiert slipp av minstevannføring vil dette i større grad gjenspeile de naturlige forskjellene i tilsig for årstidene. Samtidig er sommersesongen en vekstperiode for vassdragstilknyttet flora og fauna, og økt minstevannføring vil kunne gi bedre livsvilkår for både fossefall, bekkørret og vannlevende insekter og bunndyr. Dette vil også kunne avbøte for redusert næringstilførsel for anadrom fisk nedenfor kraftstasjonen. Restfeltet nedenfor inntaket er forholdsvis stort, men hoveddelen av tilsiget drenerer ned mot en bekk som kommer inn fra sør, like oppstrøms kraftstasjonen.

Ut fra dette fastsetter NVE en minste vannføring på 180 l/s i tiden 1.5 – 30.9 og 50 l/s resten av året. I forhold til søknaden vil dette gi en redusert produksjon på ca. 0,3 GWh/år, basert på oppgitte tall fra søker. Samlet produksjon vil da bli på ca. 6,75 GWh/år. Etter vårt syn er ikke denne reduksjonen avgjørende for økonomien i prosjektet.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minste vannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minste vannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minste vannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Dersom tilsiget er mindre enn minste vannføringskravet, og magasinet er på laveste tillatte vannstand, skal hele tilsiget slippes forbi. Kraftverket skal i slike situasjoner ikke være i drift.

NVE har vurdert det som viktig at det installeres en omløpsventil i kraftverket, dette av hensyn til anadrom fisk nedenfor kraftstasjonen. I kraftverket skal det installeres en omløpsventil med kapasitet på 700 l/s. Denne vannmengden tilsvarer i overkant av 75 % av middel vannføringen, og NVE mener vannmengden er i tråd med de anbefalinger som er gjort i rapporten "Kriterier for bruk av omløpsventil i små kraftverk". Rapporten er laget i forbindelse med forskningsprogrammet "Miljøbasert vannføring". Med utgangspunkt i at restfeltet vil kunne bidra med 372 l/s i gjennomsnitt, og et pålegg om minste vannføring vurderer NVE en omløpsventil med kapasitet på 700 l/s som forsvarlig. Dersom det på et senere tidspunkt planlegges økt slukeevne i kraftverket, legger NVE til grunn at kapasiteten på omløpsventilen skal være 40 % av maksimal slukeevne.

Ved vannforbruk i kraftverket mindre enn omløpsventilens kapasitet skal omløpsventilen åpne for vannmengden som går gjennom turbinen ved utfall. Omløpsventilen skal gradvis strupes og ikke raskere enn at fisk får tid til å tilpasse seg redusert vannføring. Omløpsventilen skal koples til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn før anlegget kan settes i drift.

Ved planlagt stans skal kraftverket kjøres ned til minste slukeevne på 90 l/s før det stanser helt.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt med myke overganger. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Vi viser til våre merknader foran under avsnittet forholdet til energiloven. NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader foran under avsnittet "Forholdet til energiloven".

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak (kote)	203 moh
Kraftstasjon (kote)	64 moh
Største slukeevne	1835 l/s
Minste slukeevne	90 l/s
Installert effekt	1,96 MW
Antall turbiner/turbintype	1 stk. Peltonturbin
Vannvei	Helt nedgravd
Vei	100 meter ny permanent vei fra skogsvei til kraftstasjon. Midlertidig vei fra kraftstasjonen, langs rørgate, til inntak.
Avbøtende tiltak	Omløpsventil med minimum kapasitet på 700 l/s eller 40 % av maksimal slukeevne.
Annet	Tett dialog med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt i planleggingen av kraftverket og i anleggsperioden.

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dette inkluderer også installert effekt og slukeevne. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta elsertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Planer for opprettholdelse av vannforsyning i anleggs- og driftsfasen skal inngå som del av planen.

Legging av rør vil medføre stor grad av sprengning i fjell. NVE vurderer det som åpenbart at det vil bli et masseoverskudd i forbindelse med utbyggingen, selv om mye også vil kunne benyttes i tiltaket. Ev. deponering/disponering av overskuddsmasser må inngå som en del av detaljplanen for kraftverket, og skal godkjennes av NVE.

Rørgaten skal graves ned på hele strekningen dersom NVE ikke godkjenner annet av miljømessige hensyn.

NVE legger til grunn at Småkraft AS tar den nødvendige kontakten med Mattilsynet i forhold til at vassdraget er infisert med lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. Avklaringen med Mattilsynet må inngå som en del av detaljplanen for kraftverket.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen og Sametinget kommer inn under dette vilkåret. NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3). Dette gjelder også samiske kulturminner, hvor Sametinget er kulturminnemyndighet.

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

I en anleggsperiode og driftsperiode av kraftverket må Småkraft AS sørge for at vannkvalitet og vannforsyning til Tverlandet Vannverk er tilfredsstillende.

Når det gjelder uttalelsen til Røssåga/Toven reinbeitedistrikt om krav til konsesjonsvilkår som sikrer reindrifta en årlig andel av inntektene til kraftverket, anser NVE dette som et privat anliggende mellom tiltakshaver og reinbeitedistriktet.

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Det er søkt etter forurensningsloven om tillatelse til å gjennomføre tiltaket. Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.